

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗАКОНЫ

Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы тарафыннан
2024 елның 6 июнендә
кабул ителде

1 статья

Татарстан Республикасы Экология кодексына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйелма басмасы, 2009, № 1; 2010, № 5 (I өлеш); 2011, № 6 (I өлеш), № 10 (I өлеш); 2012, № 1; 2013, № 1; 2014, № 5, № 6 (II өлеш), № 7; 2015, № 4; 2016, № 1 – 2, № 5; Татарстан Республикасы законнар жыйелмасы, 2016, № 40 (I өлеш), № 44 (I өлеш); 2017, № 27 (I өлеш); 2018, № 54 (I өлеш); 2019, № 2 (I өлеш), № 19 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш), № 37 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 77 (I өлеш); 2021, № 20 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2022, № 34 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2023, № 27 (I өлеш), № 35 (I өлеш), № 48 (I өлеш), № 56 (I өлеш), № 81 (I өлеш), № 86 (I өлеш); 2024, № 16 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 2 статьяның 1 өлешендә:

а) егерме жиденче абзацны үз көчен югалткан дип танырга;

б) кырык өченче абзацта «иҗтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган оешмаларның, юридик һәм физик затларның» сүзләрен «иҗтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның, башка юридик затларның, гражданның» сүзләренә алмаштырырга;

в) житмешенче абзацта «техник регламентлар һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар белән билгеләнгән экологик таләпләргә» сүзләрен «әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә» сүзләренә алмаштырырга;

2) 3 статьяда:

а) сигезенче абзацта «күзәтчелеген» сүзен «контроленең (күзәтчелеген)» сүзләренә алмаштырырга;

б) уналтынчы абзацта «иҗтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган оешмаларның, юридик һәм физик затларның» сүзләрен «иҗтимагый

берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның, башка юридик затларның, гражданның сүзләренә алмаштырырга;

в) егерме өченче абзацны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«әйләнә-тирә мохитне саклау бурычларын хәл итүдә ижтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның, башка юридик затларның, гражданның катнашуы;»;

3) 8 статьяның 1 өлешендә:

а) алтынчы абзацта «күзәтчелеге» сүзен «контроле (күзәтчелеге)» сүзләренә алмаштырырга;

б) жиденче абзацта «күзәтчелеген» сүзен «контролен (күзәтчелеген)» сүзләренә алмаштырырга;

в) тугызынчы абзацта «күзәтчелегендә» сүзен «контролендә (күзәтчелегендә)» сүзләренә алмаштырырга;

г) унөченче абзацта «күзәтчелегендә» сүзен «контролендә (күзәтчелегендә)» сүзләренә алмаштырырга;

д) утыз жиденче абзацта «күзәтчелегендә» сүзен «контролендә (күзәтчелегендә)» сүзләренә алмаштырырга;

4) III кисәкнең исемен түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«III КИСӘК

**ЭКОЛОГИЯ ӨЛКӘСЕНДӘ ГРАЖДАННАРЫНЫҢ, ИЖТИМАГИЙ
БЕРЛӘШМӘЛӘРНЕҢ ҺӘМ ДӘҮЛӘТНЕКЕ БУЛМАГАН КОММЕРЦИЯГӘ
КАРАМАГАН БҮТӘН ОЕШМАЛАРЫНЫҢ ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ
БУРЫЧЛАРЫ»;**

5) 10 статьяның 2 өлешендә:

а) икенче абзацта «ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган башка оешмалар» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар» сүзләренә алмаштырырга;

б) дүртенче абзацка «, шулай ук әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү уздырганда жәмәгать фикер алышуларында катнашырга» сүзләрен өстәргә;

6) 11 статьяда:

а) исемдә «ижтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган оешмаларның» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның» сүзләренә алмаштырырга;

б) 1 өлештә:

беренче абзацта «Ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган оешмалар» сүзләрен «Ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар» сүзләренә алмаштырырга;

жиденче абзацка «, шул исәптән әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү уздырганда жәмәгать фикер алышуларында катнашырга» сүзләрен өстәргә;

түбәндәге эчтәлекле яңа унөченче абзац өстәргә:

«мәжбүри таләпләрне бозу аркасында әйләнә-тирә мохиткә китерелгән зыянны түләттерү турында судка дәгъва белдерергә;»;

унөченче абзацны ундүртенче абзац дип санарга;

в) 2 өлештә «Ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган оешмалар» сүзләрен «Ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар» сүзләренә алмаштырырга;

7) 12 статьяның 1 өлешендә «ижтимагый берләшмәләргә һәм коммерциягә карамаган оешмаларга» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләргә һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларга» сүзләренә алмаштырырга;

8) 31 статьяны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«31 статья. Әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләүне уздыру

Әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү әйләнә-тирә мохиткә турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясарга мөмкин булган планлаштырыла торган хужалык һәм башка эшчәнлеккә карата «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә уздырыла.»;

9) 33 статьяның 3 өлешендә «федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә» сүзләрен «федераль законнар нигезендә» сүзләренә алмаштырырга;

10) 34 статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

11) 36 статьяны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«36 статья. Региональ дәрәжәдәге объектларга дәүләт экология экспертизасы эксперты

1. Карала торган мәсьәлә буенча фәнни һәм (яисә) практик белемнәре булган, билгеләнгән тәртиптә аттестация үткән һәм фәннең, техниканың, технологиянең тиешле юнәлешләре буенча дәүләт экология экспертизасын уздыруга Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органы тарафыннан федераль закон нигезендә жәлеп ителгән белгеч дәүләт экология экспертизасы эксперты була.

2. Дәүләт экология экспертизасы экспертына аттестация федераль закон нигезендә үткәрелә.

3. Дәүләт экология экспертизасы узарга тиешле документлар һәм (яисә) документация заказчысының яисә дәүләт экология экспертизасы объектын эшләүченең вәкиле, күрсәтелгән заказчы белән яисә дәүләт экология экспертизасы объектын эшләүче белән хезмәт яисә башка шартнамәчел мөнәсәбәтләрдә торучы граждан, шулай ук күрсәтелгән заказчы белән яисә дәүләт экология экспертизасы объектын эшләүче белән шундый шартнамәчел мөнәсәбәтләрдә торучы юридик затның вәкиле дәүләт экология экспертизасы эксперты була алмый.

4. Дәүләт экология экспертизасы эксперты аны уздыруда федераль закон һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенәң экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органы тарафыннан бирелгән йөкләмә нигезендә катнаша.

5. Дәүләт экология экспертизасы эксперты дәүләт экология экспертизасын уздырганда түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенәң экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органына дәүләт экология экспертизасына документлар һәм (яисә) документация заказчысы тарафыннан дәүләт экология экспертизасы объектларын һәрьяклап һәм объектив бәяләү өчен өстәмә материаллар бирү зарурлыгы турында мөрәжәгать итәргә;

2) дәүләт экология экспертизасы объекты турында аерым фикер белдерергә, ул дәүләт экология экспертизасының бәяләмәсенә кушып бирелә.

6. Дәүләт экология экспертизасы эксперты түбәндәгеләрне башкарырга тиеш:

1) дәүләт экология экспертизасына тапшырыла торган документларга һәм (яисә) документациягә, илдә һәм чит илләрдә фән һәм техника өлкәсендә алдынгы казанышларны исәпкә алып, һәрьяклап, тулы, объектив һәм комплекслы анализ ясарга, аларның әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә туры килүен билгеләргә һәм шундый документлар һәм (яисә) документация буенча бәяләмәләр бирергә;

2) экология экспертизасы турындагы законнар таләпләрен үтәргә;

3) дәүләт экология экспертизасын гамәлгә ашыруның федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртибен һәм срокларын үтәргә;

4) экология экспертизасы объекты буенча үз бәяләмәсе нәтижеләренәң объективлылыгын һәм нигезләнгән булуын тәмин итәргә;

5) дәүләт экология экспертизасын уздырганда ижтимагый экология экспертизасы бәяләмәсен, дәүләт экология экспертизасы объекты турында фикер алышулар барышында кергән дәүләт экология экспертизасы объекты буенча искәrmәләрне, шулай ук дәүләт экология экспертизасы узарга тиешле хужалык һәм башка эшчәнлекнең экология аспектлары буенча жирле үзидарә органнарыннан, ижтимагый берләшмәләрдән һәм коммерциягә карамаган бүтән оешмалардан, гражданнардан кергән дәлилленгән тәкъдимнәрне исәпкә алуны нигезли торган материаллар әзерләүдә катнашырга;

6) дәүләт экология экспертизасының эксперт комиссиясе утырышларында документлар һәм (яисә) документация заказчысына дәүләт экология экспертизасына тапшырылган документларга һәм (яисә) документациягә карата булган искәrmәләргә аңлатмалар бирергә;

7) дәүләт экология экспертизасына тапшырылган документларның һәм (яисә) документациянең сакланышын һәм белешмәләренәң конфиденциальлеген тәмин итәргә.

7. Дәүләт экология экспертизасының штаттан тыш экспертлары хезмәтенә түләү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенәң экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органы тарафыннан шартнамә (контракт) нигезендә федераль законга таянып башкарыла.

8. Дәүләт экология экспертизасын уздыруда катнашучы штаттагы хезмәткәрләрнең хезмәтенә түләү Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә башкарыла.»;

12) 38 статьяда:

а) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Дәүләт экология экспертизасының эксперт комиссиясе тарафыннан әзерләнгән һәм аның исемлек составының кимендә өчтән икесе тарафыннан хупланган, экология экспертизасы объектын реализацияләүгә бәйле рәвештә ниятләнә торган хужалык һәм башка эшчәнлекне нигезләүче документларның һәм (яисә) документациянең әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә туры килү-килмәве турындагы нигезләнгән нәтижеләр кергән документ дәүләт экология экспертизасы бәяләмәсе була. Дәүләт экология экспертизасы бәяләмәсе составы һәм эчтәлегә федераль закон нигезендә билгеләнә.»;

б) 5 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«5. Дәүләт экология экспертизасының уңай бәяләмәсе федераль законда билгеләнгән очракларда юридик көчен югалта.»;

13) 40 статьяның дүртенче абзацында «һәм экология экспертизасы уздыруны оештыручы иҗтимагый оешмаларга (берләшмәләргә)» сүзләрен «, экология экспертизасы уздыруны оештыручы иҗтимагый берләшмәләргә һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларга» сүзләренә алмаштырырга;

14) 41 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«41 статья. **Иҗтимагый экология экспертизасы**

1. Иҗтимагый экология экспертизасы гражданнар, иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар инициативасы буенча, шулай ук жирле үзидарә органнары инициативасы буенча иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә оештырыла һәм үткәрелә.

2. Түбәндәге иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, шулай ук гражданнар иҗтимагый экология экспертизасы уздыру турындагы тәкъдим белән чыгарга һәм аны уздырырга хокуксыз:

1) «Чит илләр йогынтысында булган затлар эшчәнлегенә контроль турында» 2022 елның 14 июлендәге 255-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә чит ил агентлары дип танылган;

2) әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигатьтән файдалану өлкәсендә суд тәртибендә махсус хокуктан, вазыйфа биләү хокукыннан мәхрүм ителгән;

3) эшкә сәләтсез дип танылган;

4) чит дәүләт гражданлыгы булган.»;

15) 48 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«48 статья. **Иҗтимагый экология контроле**

1. Ижтимагый экология контроле әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә гражданның хокукларын гамәлгә ашыру, шулай ук әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнарны бозуны кисәтү һәм ачыклау максатларында гамәлгә ашырыла.

2. Ижтимагый экология контроле ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, шулай ук гражданның тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Ил оборонасын һәм дәүләт иминлеген тәмин итү өчен файдаланыла торган объектларда, белешмәләре дәүләт серен тәшкит иткән башка объектларда ижтимагый экология контролен уздыру рөхсәт ителми.

4. Россия Федерациясә дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тапшырылган ижтимагый экология контроле нәтижәләре законнарда билгеләнгән тәртиптә һичшиксез каралырга тиеш.»;

16) 49 статьяның 1 өлешендә «күзәтчелеген» сүзен «контролен (күзәтчелеген)» сүзләренә алмаштырырга;

17) 69 статьяның алтынчы абзацында «музейлар, китапханәләр, мәдәният учреждениеләре, табигатьне саклау учреждениеләре, спорт һәм туристлык оешмалары» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, башка юридик затлар, гражданның сүзләренә алмаштырырга;

18) 73 статьяның 2 өлешендә беренче абзацында «ижтимагый берләшмәләр, массакүләм мәгълүмат чаралары, шулай ук белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмалар, мәдәният учреждениеләре, музейлар, китапханәләр, табигатьне саклау учреждениеләре, спорт һәм туризм оешмалары, башка юридик затлар» сүзләрен «массакүләм мәгълүмат чаралары, ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, башка юридик затлар, гражданның сүзләренә алмаштырырга;

19) 94 статьяның 2 өлешендә «хайваннарның үләр базларын» сүзләрен «биологик калдыкларны юкка чыгару объектларын» сүзләренә алмаштырырга;

20) 98 статьяда:

а) 13 өлешнең 2 пунктында «үләр базлары» сүзләрен «биологик калдыкларны юкка чыгару объектларын» сүзләренә алмаштырырга;

б) 16 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«16. Су объектларының су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе яклау полосалары чикләрен билгеләү, рекреацион (туризм, физик культура һәм спорт, гражданның ялын оештыру һәм сәламәтлеген ныгыту, шул исәптән балаларның ялын оештыру һәм аларны савыктыру) максатларда файдаланыла торган территорияләрдә махсус мәгълүмат тамгалары кую юлы белән урында билгеләүне

дә кертеп, федераль законнар нигезендә билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан гамәлгә ашырыла.»;

21) 100 статьяны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«100 статья. Су объектларында гадәттән тыш хәлләр зоналары, суларның тискәре йогынтысын булдырмый калу һәм аннан килгән зыяннарны бетерү

1. Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә гадәттән тыш хәлләр зоналары дип техноген һәм табигый күренешләр аркасында кешенең сәламәтлегенә яисә гомеренә, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы объектларына, башка әйләнә-тирә мохит объектларына куркыныч яңый торган үзгәрешләр бара торган су объектлары, шулай ук елга бассейннары игълан ителергә мөмкин.

2. Гадәттән тыш хәл барлыкка килү куркынычы янаганда яисә гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә елгаларның үзәннәре аша су агу мөмкинлеген торгызу өчен жир өсте су объектларыннан файдалану су объектларын файдалануга тапшырмыйча гына гамәлгә ашырыла.

3. Гадәттән тыш хәл барлыкка килү куркынычы янаганда яисә гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә шәһәр яисә авыл жирлегенә, муниципаль районның, шәһәр округының жирле үзидарә органы карары, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан вәкаләт бирелгән органы карары буенча, су төбе җир составына гомумтаралган файдалы казылмаларга карамаган каты файдалы казылмалар кермәгәндә, халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә, шул исәптән халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнарда каралган очракларда, су төбе җириннан файдаланырга мөмкин.

4. Гадәттән тыш хәл барлыкка килү куркынычы янаганда яисә гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә елгаларның үзәннәре аша су агу мөмкинлеген торгызу эшчәнлеген гамәлгә ашыру, су төбеннән чыгарылган җириндан файдалану тәртибе федераль законнар нигезендә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

5. Суларның аерым территорияләргә һәм объектка тискәре йогынтысын булдырмый калу һәм аннан килгән зыяннарны бетерү максатларында суларның тискәре йогынтысын булдырмый калу һәм аннан килгән зыяннарны бетерү буенча Россия Федерациясе Су кодексының 67¹ статьясында каралган чаралар гамәлгә ашырыла.

6. Әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән чаралар Россия Федерациясе Су кодексының 7¹ статьясында каралган суга кагылышлы хужалык гамәлләре кысаларында гамәлгә ашырыла.»;

22) 120 статьяның исемен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:
«120 статья. **Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)**»;

23) 135³ статьяның 1 өлешендә «аучылык һәм аучылык ресурсларын саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә әлеге дәүләт аучылык хужалыгы реестры күрсәткечләрен вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына тапшыручы вәкаләтле органы тарафыннан» сүзләрен «, аучылык һәм аучылык ресурсларын саклау өлкәсендә идарә итүнең дәүләт мәгълүмат системасын кулланып, аучылык һәм аучылык ресурсларын саклау өлкәсендә Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә вәкаләтле органы тарафыннан» сүзләренә алмаштырырга;

24) 165 статьяның 6 өлешендә «курорт, дөвалау-савыктыру, рекреацион зоналар» сүзләрен «рекреацион зоналар, табигый дөвалау ресурсларының санитария (тау-санитария) саклау округлары» сүзләренә алмаштырырга.

2 статья

1. Әлеге Закон, әлеге статьяда үз көченә керүнең башка сроклары билгеләнгән нигезләмәләреннән тыш, рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

2. Әлеге Законның 1 статьясындагы 1 пунктының «а» һәм «б» пунктчалары, 2 пунктының «б» һәм «в» пунктчалары, 4 пункты, 5 пунктының «а» пунктчасы, 6 пунктының «а» пунктчасы, «б» пунктчасындагы икенче абзацы һәм «в» пунктчасы, 7, 15, 17 һәм 18 пунктлары 2024 елның 1 июленнән үз көченә керә.

3. Әлеге Законның 1 статьясындагы 1 пунктының «в» пунктчасы, 2 пунктының «а» пунктчасы, 3 пункты, 5 пунктының «б» пунктчасы, 6 пунктының «б» пунктчасындагы өченче абзацы, 12 пунктының «а» пунктчасы, 13, 14, 16, 21 һәм 24 пунктлары 2024 елның 1 сентябреннән үз көченә керә.

4. Әлеге Законның 1 статьясындагы 8, 11, 19 һәм 20 пунктлары 2025 елның 1 мартыннан үз көченә керә.

5. Әлеге Законның 1 статьясындагы 23 пункты 2025 елның 1 сентябреннән үз көченә керә.

6. Татарстан Республикасы Экология кодексының 36 статьясы нигезләмәләре (әлеге Закон редакциясендә) билгеләнгән тәртиптә аттестация үткән экспертларны дәүләт экология экспертизасын уздыруга ~~жәлеп~~ итү өлешендә 2025 елның 1 сентябреннән кулланыла.

Татарстан Республикасы
Рәисе

Р.Н. Миңнеханов

Казан, Кремль
2024 ел, 18 июнь
№ 51-ТРЗ

